

LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJA

PRANEŠIMAS

Kam naudinga vartotojų lėšomis kuriama konkurencijos imitacija, laiminama valstybės?

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija nepitaria valstybės sprendimams, atveriantiems kelią dirbtiniam gamybos galių pertekliaus kūrimui ir vartotojų lėšomis remiamai dirbtinei konkurencijai tarp energetikos rinkos dalyvių. Sprendimams, kurie proteguoja vieną verslo grupę, o kitus rinkos dalyvius stumia iš rinkos.

Norime Jums plačiau pristatyti asociacijos poziciją ir argumentus dėl 2014 m. liepos 16 d. „Lietuvos žinių“ [publikacijoje](#) „Energetikos ministerija sulaukė verslininkų paramos“ pateiktos tendencingos informacijos.

Straipsnyje įvardinta verslo grupė pritaria Energetikos ministerijos siūlomoms teisės aktų pakeitimams, leidžiantiems remti naujas biokuro kogeneracines elektrines (gaminančias ir elektros energiją, ir šilumą) per elektros energijos „skatinamuosius“ tarifus, tam panaudojant keiksmazodžiu tampančias viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) fondo lėšas. Priminsime, kad šiuo metu kiekvienas elektros vartotojas į šį „fondą“ kas mėnesį suneša apie šeštadalį visų mokamų lėšų už elektros energiją.

Verta atkreipti dėmesį, kad verslininkai, pritariantys Energetikos ministerijos sprendimams, neatstovauja viso Lietuvos verslo. Straipsnyje aiškiai įvardinta bendrovė „GECO investicijos“, kuri siejama su Augustino Rakausko vadovaujama „Senukų“ verslo grupe. Būtent šiai grupei priklauso trys iš penkių įmonių, kurios 2013 m. birželio 20 d. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos aukcione gavo skatinamąsias elektros energijos supirkimo kvotas.

Šios įmonės gavo 33,5 ct/kWh privalomą elektros energijos supirkimo tarifą. Šiandien ta pati Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisija, atsižvelgdama į dabartinius tokių elektrinių statybos ir eksploatavimo kaštus, savo tinklalapyje skelbia 26 ct/kWh galimo supirkimo tarifo ribą. Tai reiškia, kad jei šiuo metu būtų organizuojamas naujas skatinamųjų kvotų aukcionas, nei vienas pretendentas negalėtų siūlyti didesnę nei 26 ct/kWh kainos ribą. Skirtumas akivaizdus – 7,5 ct/kWh. Verslininkams labai paranku: statyti elektrinę ir pirkti įrenginius tada, kai situacija rinkoje palanki, o elektrą „iškišti“ vartotojams anksčiau nustatyta aukšta kaina.

Dar vienas faktas, kad kiti verslininkai, kuriems anksčiau nei „Senukų“ grupės įmonėms buvo skirta kvota, gavo tik 30 ct/kWh dydžio skatinamuosius supirkimo tarifus. Taigi, visi, pastatę elektrines, iki A. Rakausko ir jo partnerių atėjimo į šią rinką ir visi verslininkai, norintys ateityje statyti elektrines ir pasinaudoti skatinamuoju tarifu, gaus ženkliai mažesnius supirkimo tarifus nei pono Rakausko grupės įmonės.

Taip teisingumą ir sąžiningą konkurenciją supranta straipsnyje įvardinta verslo grupė ir kažkas iš Energetikos ministerijos.

Jei bus įgyvendinti siūlomi sprendimai, VIAP biudžetas per 12 metų padidės papildomais 180 mln. litų, kuriuos sumokės elektros energijos vartotojai. Skaičiuokime: 5 projektai po 5 MW su 7,5 ct/kWh didesne kaina sudaro po 15 mln. litų per metus didesnę naštą elektros vartotojams, arba 180 mln. litų per 12 metų.

Kodėl Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija yra prieš Energetikos ministerijos siūlomą protekcionistinį sprendimą, kuris iš pirmo žvilgsnio yra skirtas elektros sektoriui, o asociacija atstovauja šilumos sektorių? Skatinamuosius elektros energijos supirkimo tarifus gavo būtent elektros energiją ir šilumą kartu gaminančios elektrinės. Taigi, jos tiesiogiai dalyvauja ir šilumos sektoriaus veikloje.

Šie sprendimai atsilieps šilumos sektoriuje – per skirtingas subsidijas elektros energijos gamybos dalyje formuojamos ir skirtingos sąlygos dalyvauti šilumos gamybos konkurencinėje aplinkoje. Verslininkams, gavusiems didesnes elektros supirkimo kainas per papildomas pajamas už elektrą, kompensuojama dalis šilumos gamybos išlaidų. Tai – akivaizdus konkurencinės rinkos sąlygų iškreipimas pritaikant kryžminio subsidijavimo principus jau minėtos verslo grupės naudai.

Maža to, tokiais sprendimais šilumos rinkoje jau dalyvaujantys šilumos tiekėjai ar nepriklausomi šilumos gamintojai, kurie įrengė tos pačios galios biokurą naudojančias kogeneracines elektrines, išstumiami iš rinkos. Aukštesnį elektros energijos supirkimo tarifą turintys gamintojai užsitikrina garantiją, kad galės veikti ištisus metus. Susidaro paradoksali situacija: elektros vartotojams vasarą tiekiamą elektros energiją po 33,5 ct/kWh, o gamintojai, kurių elektra kainuoja 30 ct/kWh, nedirba, nes negali parduoti savo gaminamos šilumos.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiems gamintojams, taip pat gaminantiems iš atsinaujinančių energijos išteklių, jau buvo skirta valstybės parama tokių įrenginių statybai. Ši parama leido sumažinti šilumos kainas vartotojams.

Sunku suvokti kodėl Valstybė tam pačiam šilumos tiekimo regionui skiria paramą dviem ar daugiau elektrinių, nustato skirtingas paramos formas ar tarifus, kad jie tarpusavyje neva konkuruotų. Ar tai nėra lėšų švaistymas? Juk tame pačiame mieste atsiranda įrengtų šilumos gamybos galių perteklius, už kurių išlaikymą galių gale sumoka šilumos vartotojai. Valstybė tokiais sprendimais (sukurdama dirbtinį gamybos galių perteklių) vartotojų lėšomis remia dirbtinę konkurenciją.

Energetikos ministerijos siūlymų kontekste asociacija atkreipia dėmesį į kelis esminius aspektus:

1. Siūlomais sprendimais toliau išlaikoma visų pripažinta itin bloga praktika – remti biokuro kogeneraciją per skatinamuosius elektros energijos supirkimo tarifus;
2. Akivaizdūs sprendimai nustatant skirtingas supirkimo kainas aiškiai proteguoja išskirtinai vieną verslo grupę;
3. Didina elektros energijos kainas vartotojams;
4. Sukuriamas precedentas neracionaliai panaudoti Valstybės paramą atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje;
5. Sukuriamos prielaidos išskirtinai vienai verslo grupei užsidirbti viršpelnius šilumos ir elektros energijos vartotojų lėšomis.
6. Prieš visuomenę diskredituojama pati atsinaujinančių energijos išteklių energetikos plėtros idėja, keliant įtarimus, kad čia galima korupcija ir protegavimas. Skatinami privalo būti tie projektai, kurie energijos kainas ne augina, o leidžia mažinti.

Prisiminkime saulės elektrinių plėtros idėją ir jos žlugimą dėl manomai neaiškių ir neskaidrių Energetikos ministerijos sprendimų, kuomet galima Valstybės parama kasmet būtų siekusi vartotojams neįkandamus 500 mln. Lt.

Asociacija visada pasisakė už tai, kad Vyriausybė nuosekliai vykdytų Vyriausybės programos nuostatą – atsisakyti atsinaujinančių išteklių energetikos plėtros skatinimo, garantuojant visos pagamintos elektros energijos supirkimą fiksuotais tarifais.

Tam, kad nesusidarytų klaidingas įspūdis, neva asociacija yra prieš atsinaujinančių išteklių plėtrą Lietuvoje, primename, kad būtent asociacija daug kartų viešai ir raštais įvairioms institucijoms aiškiai pasisakė už tai, kad atsinaujinančių išteklių energetikos plėtra, kaip ir numatyta Vyriausybės programoje ir Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, būtų skatinama teikiant paramą (subsидijas) investicijoms, taip neužkertant kelio sąžiningai konkurencijai elektros ir šilumos rinkose.

Taip pat norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad asociacija ne tik prieštarauja, bet ir siūlo konkrečius sprendimus. Įvertinus, kad *de facto* biokuro elektrinių, gavusių leidimus plėtrai, suminė galia jau yra didesnė, lyginant su įstatyme numatyta galių suma (105 MW), asociacija siūlė Valstybei pasinaudoti jau suformuota praktika sprendžiant saulės elektrinių įrengimui išduotų perteklinių leidimų panaikinimo problemą.

Tai yra – panaikinti Komisijos 2013 m. birželio 20 d. biokuro elektrinių skatinimo kvotų suteikimo aukciono rezultatus. O gamintojams, laimėjusiems Komisijos 2013 m. birželio 20 d. biokuro elektrinių skatinimo kvotų suteikimo aukcioną, kurių suminė galia viršija Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme nurodytą 105 MW suminę galią, vienkartinėmis išmokomis kompensuoti pagrįstas elektrinių savininkų jau patirtas sąnaudas.